

Halide Aral'ın “*Malfi Düşesi*”nde İçbütünlük ve Politik Ahlak İlişkisi” Adlı Makalesi Üzerine Bir Değerlendirme

Umay Günay¹

Halide Aral'ın “*Malfi Düşesi*”nde İçbütünlük ve Politik Ahlak İlişkisi “ adlı makalesi, hem eseri kavrayışı hem de günümüzle kurduğu bağlantılar açısından dikkat çekici bir inceleme yazısıdır.

Halide Aral, *Malfi Düşesi* adlı eseri politika ve ahlâk anlayışı açısından tahlil etmiştir. Bu tahlili yaparken Dollimore gibi eleştirmenlerin yaklaşımlarından yararlanmış. Eserdeki trajik tecrübelerin sebebini sosyo-politik yapı olarak ifade etmiştir. Bu ve benzeri oyunlarda bireyin mutsuzluğu ve yenilgisinin nedenini bilimsel kaynaklardaki yorumlara dayanarak çevre şartları olduğunu ifade etmiş ve sosyolojik ve psikolojik tahlillerle konuyu irdelenmiştir. Konunun daha iyi anlaşılması için yazarın yararlandığı materyalist yaklaşımını kısaca özetlemiştir. Epik dünya görüşünü savunan eserlerde idealist tiplerin kazanarak iyilerin mutlu olduğu bir dünya düzeni savunulmuştur. Gerçekçilik akımları edebiyatı etkilemeye başladıktan sonra destan ve masallardaki mutlu sonların hayatta pek nadir gerçekleştiği noktasından hareketle farklı kurgular ve yaklaşımlar çeşitlenmiştir. *Malfi Düşesi* adlı trajik bir sona sahip oyun, yazarı Webster tarafından epik anlayış dışında ancak gene de idealist bir tiplere ile şekillendirilmiştir.

¹ KKTC YÖDAK Üyesi

Halide Aral, " *Mlfi Düşesi*" adlı oyunla ilgili şöyle bir değerlendirme yapmıştır: "Webster politik/dini kurumlarda bir değişim önermek ya da onları yıkasıya sorgulamaktan çok, politika ve ahlak ilişkisinin üzerinde durur ve oyunun sonunda açık bir ifadeyle içbütünlük erdemini politik ahlakın merkezine koyar ve bu erdeme bağlılığın politik yozlaşmanın çözümü olduğunu ima eder. Bu yazının amacı da *Mlfi Düşesi*'nde içbütünlüğün politik ve kişisel ahlak için merkezin önemini incelemektir."

Halide Aral, bu değerlendirmeye eserle birlikte yazar Webster'ın politik ahlakla ilgili kaygılarını anlatmak için Jacobean dönemin sosyal, politik ve düşünsel durumu ile ilgili bilgi vermiş ve tahlillerini bu zemin üzerine oturtmuştur.

İnsanlık neyin kader neyin insanların kurgusu olduğu konusunu çok tartışmış ve tartışmaya da devam etmektedir. Tarihin bazı dönemlerinde kadercilik bazı dönemlerinde insanlığın ilişkilerini doğru düzenleyerek kendi kaderlerine şekillendirebileği görüşleri öne çıkmaktadır. 21. yüzyılın başında bütün dünyada dinî akımların güç kazanmasının sebebi 20. yüzyılın teknolojide inanılmaz bir ivmeyi başarırken insanlığı mutlu edileceğine inanılan doktrinlerin çökmüş olmasıdır. Bugün gündemimizde insanlığı mutluluğa ve refaha ulaştıracağına inanılan felsefeler, senaryolar yoktur. Bunalım çağlarında tarih felsefelerin ve dinî akımların öne çıktığı da bir gerçektir. Dünyada kavuşulamayan mutlulukları ahirette bekleyerek teselli olmak evrensel insan düşüncesinde yer etmiştir. Bugün 20. yüzyılın son yarısını refah içinde yaşayan gelişmiş batı da 20. yüzyılı yoksulluk ve mahrumiyetlerle geçiren dünyanın üçte ikisi kadar mutsuz ve huzursuzdur.

Evrensel insan yaradılışını iyi kavrayan edebî eserler çağlarını aşarak klâsikleşirler ve medeniyetin değişmesine rağmen evrensel insan yaradılışı değişmediğinden her çağda anlamlı bulunurlar ve okuyucuları tarafından ilgi görürler. Halide Aral da makalesinin sonunda eserin yeniden alâka görmesini çağın sıkıntılarının bağlamaktadır ve çözüme yol açabilecek cevaplarını şu paragrafla ifade etmiştir: " Webster günümüzde giderek artan bir ilgiyle okunan yazarlar arasında. Nedeni de, eleştirmenlerin de söylediği gibi, oyunlarında ele aldığı sorunların yaşadığımız çağın, özellikle kendi ülkemizin, sorunlarına çok yakın olması. Batı insanı 16. yüzyıldan beri değişen, çelişen felsefeler, bilimsellik ve teknoloji nedeniyle hem toplumsal hem kişisel anlamda –artık hepimizin de maruz kaldığı- parçalanmalar yaşamakta ve sorunların farkında olanlar –sanatçılar, entelektüeller ve tüm vicdanlı insanlar- vazgeçmek, telef olmaya katlanmak zorunda bırakılıyorlar. Tanrı'yı, ona inanmayanlar ve inananlar birlikte öldürdü. Artık insandan da umudumuzu kesmeye ve tüm manevi değerlerden vazgeçmeye zorlanıyoruz. Şimdi ortak bir derdimiz var: Ruhun ölümü ya da parçalanmış içbütünlük. Kim ve ne olduğumuzu, politik gücümüzü, sorumluluğumuzu

unutmaya zorlanıyoruz ve tıpkı Jacobean dönemi sanatçıları gibi kozmik bir dağılma ve çürümeden de korkuyoruz. Ama ne yapacağımızı da bilemiyor gibiyiz. Bu, Malfi benzeri akıldışı dünyada işe nereden başlayacağımızı araştırırken Webster bize çok yardımcı olabilir. Onu dikkatle tekrar okumak ve kişiliğimizin bütünlüğünü ve ahlakımızı korumanın er geç genele yansıtacağını hatırlamak sanırım inancımızı tazeleme yolunda önemli bir adımdır.”

Halide Aral, eseri gerekli müracaat kaynaklarından yararlanarak bilimsel birikimle değerlendirmiş ve günümüzün bireysel ve sosyal kaygıları ile dikkat çekici bir bağlantı kurmuştur.